

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

OBIEKT : AMBONA - miejsce przechowywania : wewnątrz kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP

CZAS POWSTANIA : tożsamy z budową kościoła - 1905 rok

STYL : neogotyck

WŁAŚCICIEL : Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Malczycach

ADRES : ul.: Mickiewicza 6a, 55-320 Malczyce

Lokalizacja GOOGLEMAPS : 51.2197977, 16.4942256

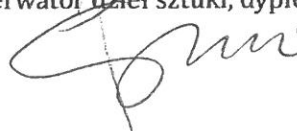
KW : WR1S/00007442/6 ; działka nr 372

AUTORZY OPRACOWANIA :

mgr sztuki Artur Jarkiewicz
dypl. konserwator dzieł sztuki, dyplom UMK 2038

mgr sztuki Piotr Gierlasiński
dypl. konserwator dzieł sztuki, dyplom UMK 1819

Świdnica grudzień 2023

Wrocław: Urząd Ochrony Zabytków
we Wrocławiu

zał. nr do pisma, postanowienia, decyzji
nr 105/2024... z dnia 11.01.2024...

I. Opis obiektu

Neogotycka ambona nieznanego autorstwa z kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Malczycach wykonana została jako jeden z wielu elementów wystroju nowo wybudowanej świątyni. Ukończenie budowy i oddanie kościoła przypada na rok 1905. Zatem czas powstania obiektu przypada na okres na krótko przed lub około momentu oddania świątyni do użytku.

Ambonę umieszczono zwyczajowo w lewej części nawy w bezpośrednim sąsiedztwie prezbiterium - ma ścianie tęczowej. Z oryginalnej ambony pozostały jedynie kosz na kolumnie z wiodącymi do niego schodami z pomieszczenia zlokalizowanego na północ od prezbiterium. Brak baldachimu jest wtórny. Pierwotne zwieńczenie z niewiadomych przyczyn nie dotrwał do czasów nam współczesnych. Pozostał po nim jedynie przekaz ikonograficzny w formie zdjęć i pocztówek.

Konstrukcja kosza - mównicy drewniana, ośmioboczna z płaskimi bokami. Wejście na ambonę prowadzi przez otwór w ścianie tęczowej, schodami tworzącymi z amboną jednolitą konstrukcję.

Boki kosza / mównicy płaskie. W płytkich, pionowych, prostokątnych płycinach na konsolach figury : Chrystusa i świętych. Płyciny od góry zamyka ostrołuk z symetrycznym rybim pęczkiem. Górną i dolną część kosza spina po obwodzie również ośmioboczne profilowanie, w dolnej części urozmaicone rozetami osadzonymi we wklęsce. Mównica poniżej w kształcie czaszy rozchodzącego się ku górze kielicha zwęża się ośmiobocznie by oprzeć się na ośmiobocznej kolumnie o profilowanej głowicy i profilowanej bazie. Baza zapewne w pierwotnej formie wyższa lecz przez wtórne podniesienie posadzki jej wysokość została zredukowana.

Schody dwubiegowe bez spocznika, balustrada o profilowanych : poręczy, tralkach i słupku na wejściu.

Kolorystyka prosta, ograniczona brązowo - czerwona ze złoceniami(?). Postaci Chrystusa i świętych o bogatszej paletce barwnej.

II. Opis stanu zachowania obiektu

Ambona zachowana jest w średnim i złym stanie. Warstwy malarskie i złocenia również. Głównym czynnikiem niszczącym były i są procesy starzeniowe materiałów i spoiwa malarskiego - olejnego oraz zmiany temperatury we wnętrzu kościoła i związane z nimi zmiany wilgotności. Tym ostatnim oraz braku odpowiedniej pielęgnacji należy przypisać wytworzenie się na powierzchniach polichromowanych filmu szaro - czarnych nawarstwień dodatkowo zniekształcających pierwotną kolorystykę obiektu.

Zaobserwowano również pewne zniekształcenia osadzenia detalu, ubytki np. palców dłoni jednej z figur oraz liczne drobne uszkodzenia i odspojenia warstwy malarskiej - szczególnie na górnej powierzchni ambony i na ostrych krawędziach profilowania.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
we Wrocławiu

III. Założenia konserwatorskie i program prac konserwatorskich

Zakłada się wykonanie pełnej konserwacji i restauracji obiektu, które przywróci obiektowi jego pierwotne walory techniczne i estetyczne.

Konserwacja polegać będzie na punktowej impregnacji drewna i/lub podklejenie warstw malarskich, ustabilizowanie łączeń i/lub przywrócenie im pierwotnej formy oraz oczyszczenie powierzchni z zanieczyszczeń i wtórnych nawarstwień. Prace restauratorskie zaś obejmą uzupełnienie detalu i warstwy malarskiej, scalenie kolorystyczne, rekonstrukcje złoceń (?) oraz zabezpieczenie całości warstwami ochronnymi.

Ambonę planuje się konserwować in situ, zaś rzeźby i rozety po demontażu w pracowni.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZIEMSTWA
we Wrocławiu

Program prac konserwatorskich

1. oczyszczenie wstępne przy pomocy miękkich pędzli, szczotek przy jednoczesnym odpylaniu powierzchni przy pomocy odkurzacza
2. szczegółowe oględziny powierzchni oraz wykonanie odkrywek stratygraficznych ujawniających budowę i kolorystykę obiektu
3. demontaż detalu - rozet i figur, konserwacja według programu w pracowni
4. wzmocnienie wstępne i/lub podklejenie osłabionych warstw malarskich ambony poprzez impregnację miejscową z pomocą emulsji wodnej żywicy akrylowej Primal AC33 lub roztworu Paraloidu B52 w toluenie; stężenia zostaną określone in situ dla osiągnięcia optymalnych rezultatów
5. demontaż obluzowanego detalu i powtórne prawidłowe osadzenie w pierwotnym miejscu
6. wykonanie prób oczyszczania powierzchni ambony w oparciu o obserwacje struktury i spoistości zanieczyszczeń i nawarstwień in situ; zastosowana będzie metoda kombinowana - chemiczno / fizyczno / mechaniczna w zależności od skuteczności poszczególnych komponentów :
 - chemiczna : rozpuszczalniki organiczne, detergenty, etc.
 - fizyczna : ciepła woda, ciepłe powietrze, etc.
 - mechaniczna : zmywanie wacikami, gąbkami różnej twardości, używanie różnej siły nacisku, etc.

WOJEWÓDZKI OŚRODEK
UCIELENIOWY ZASTOSOWAŃ
We Wrocławiu

7. metodyczne oczyszczenie powierzchni ambony i zdemontowanych elementów w oparciu o wypracowaną metodykę (pkt 6)
8. uzupełnienia ubytków drewna i rekonstrukcja detalu zaprawą na bazie pyłu drzewnego i żywicy epoksydowej
9. uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej : po uprzednim przeklejeniu podłoża i/lub ubytków klejem stolarskim (glutynowym) założenie zaprawy klejowo - kredowej oraz opracowanie powierzchni zgodnie z oryginałem
10. impregnacja wykonanych uzupełnień roztworem szelaku w alkoholu lub paraloidu B72 w toluenie
11. punktowanie scalające uzupełnienia warstwy malarskiej z kolorem sąsiadującego oryginału; technika oryginału - farby olejne
12. zabezpieczenie powierzchni polichromowanych ambony werniksem końcowym, półmatowym
13. Wykonanie złoceń w technice oryginału na mikstion olejny lub akrylowy
14. ponowny montaż zdemontowanych i zakonserwowanych elementów

mgr sztuki Artur Jarkiewicz
dypl. konserwator dzieł sztuki, dyplom UMK 2038

WOJEWÓDZKI URZĄD
GALERIA ZABYTKÓW
we Wrocławiu